

MALWINA LEMKOWSKA

<https://doi.org/10.33995/wu2023.3.3>

data wpływu: 26.07.2023

data akceptacji: 29.11.2023

Raportowanie niefinansowe jako źródło informacji o działaniach największych europejskich grup ubezpieczeniowych na płaszczyźnie środowiskowej zrównoważonego rozwoju [część 1. – wprowadzenie teoretyczne i założenia metodyczne]

Opracowanie stanowi teoretyczne wprowadzenie do badania, którego celem głównym jest identyfikacja i klasyfikacja działań środowiskowych największych europejskich grup ubezpieczeniowych w oparciu o ich sprawozdania niefinansowe. W pierwszej kolejności w artykule zostało zaprezentowane bogate otoczenie instytucjonalne raportowania niefinansowego ubezpieczycieli w ujęciu historycznym, które determinuje treść badanych raportów niefinansowych. Dalej wskazano realizowane w 2023 roku prace legislacyjne w tym obszarze. Następnie przedstawiono wyniki kwerendy literatury przedmiotu dotyczącej raportowania niefinansowego, systematyzując je według kryterium problemu badawczego. W części końcowej została zaproponowana metodyka badania sprawozdań niefinansowych europejskich grup ubezpieczeniowych, którego realizacja zmierza do osiągnięcia wyznaczonego wyżej celu. Wyniki jakościowej analizy raportów niefinansowych przedstawione zostaną w kolejnym artykule.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, raportowanie niefinansowe, ubezpieczenia, środowisko.

Wprowadzenie

Wśród wielu wyzwań, jakie przyniosły druga połowa XX i początek XXI wieku dla podmiotów rynku finansowego, znalazło się oczekiwanie uspołnienienia ich aktywności z paradygmatem zrównoważonego rozwoju. Symbolicznym początkiem postrzegania ryzyka środowiskowego w jego współczesnym kształcie był rok 1968 i słynne wystąpienie U'Thanta¹. Początek XXI wieku przyniósł świadomość naglącej potrzeby podjęcia działań na rzecz ograniczenia wzrostu temperatury na Ziemi. Ostatnia dekada stała się natomiast bezprecedensowym pokazem eksplozji deklaracji starań na rzecz zrównoważonego rozwoju na szczeblu krajowym i międzynarodowym.

Za deklaracjami rządów w ramach agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju² oraz porozumieniem paryskim z 2015 roku³ szedł szereg aktywności koncepcyjnych i regulacyjnych podejmowanych na szczeblu Unii Europejskiej. Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu⁴ [2018], The European Green Deal⁵ [2019], 2030 Climate Target Plan⁶ [2020] oraz liczne akty prawa wspólnotowego wypracowane na podstawie powyższych dokumentów dostarczają bogatego wachlarza środków osiągnięcia zadeklarowanych celów. Agenda Unii Europejskiej przewiduje szereg przedsięwzięć wspierających finansowanie zrównoważonego rozwoju, jak i budujących społeczną świadomość problemów środowiskowych. Wśród tych ostatnich szczególną rolę pełni zobowiązanie do publikowania sprawozdań niefinansowych z działalności wybranych podmiotów, w tym ubezpieczycieli.

Rola sektora ubezpieczeń w budowaniu zrównoważonego rozwoju jest wieloaspektowa. Jednak to aktywności inwestycyjnej ubezpieczycieli przypisuje się największe znaczenie. Sektor ubezpieczeniowy jest jednym z największych inwestorów instytucjonalnych Unii Europejskiej, a realizacja celów związanych z transformacją gospodarki wymaga ogromnych – trudnych do oszacowania – nakładów finansowych. Według ustaleń Komisji Europejskiej z 2018 roku osiągnięcie celów energetycznych i klimatycznych do roku 2030 wymaga dodatkowych 180 mld euro rocznie⁷. Dokument *Europejski Zielony Ład* wskazuje już kwotę 260 mld euro⁸, a odnowiona strategia finansowania

1. Sithu U'Thant – Sekretarz Generalny ONZ, który na XXIII sesji Zgromadzenia Narodowego ONZ w 1968 r. podjął w przemówieniu temat problemów środowiskowych, a następnie przyczynił się do powstania raportu [tzw. Raport U-Thanta], który 26 maja 1969 r. pod tytułem *Człowiek i jego środowisko* wyrażony został w rezolucji ONZ, por. A. Lisowska, *Ochrona środowiska*, [w:] *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, [red.] A. Florczak, A. Lisowska, Agencja Reklamowa OT0, Wrocław 2014, s. 143.
2. ONZ, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld> [dostęp: 13.04.2023].
3. ONZ, *Paris agreement*, https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf [dostęp: 13.04.2023].
4. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego*, COM/2018/097 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52018DC0097> [dostęp: 13.04.2023].
5. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Europejski Zielony Ład*, COM[2019] 640 final, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF [dostęp: 13.04.2023].
6. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Plan w zakresie celów klimatycznych na 2030 r.*, COM[2020] 562 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0562> [dostęp: 13.04.2023].
7. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Plan działania: finansowanie ...*, s. 3.
8. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Europejski ...*, s. 15.

transformacji z 2021 roku zakłada 350 mld euro rocznie dodatkowych inwestycji w kolejnej dekadzie, aby osiągnąć cel redukcji emisji w samych systemach energetycznych i ponadto 130 mld euro na osiągnięcie innych celów środowiskowych⁹. Kwotę 2,5 biliona dolarów prywatnych inwestycji rocznie w skali świata przytacza Ministerstwo Spraw Zagranicznych Danii¹⁰. Wygenerowanie tak olbrzymich kwot wymaga bogatej infrastruktury rynków finansowych wspierających inwestycje, w tym ustalenia zasad publikacji informacji niefinansowych zarówno przez inwestorów instytucjonalnych, jak i podmioty poszukujące kapitału. Czynnikiem ten stał się głównym motywem dla regulacji obszaru sprawozdawczości niefinansowej na szczeblu międzynarodowym.

Raporty niefinansowe przedsiębiorstw stają się nie tylko źródłem informacji wspierających decyzje inwestycje inwestorów instytucjonalnych (banki, zakłady ubezpieczeń, fundusze inwestycyjne) i inwestorów końcowych (podmioty powierzające swoje środki w/w instytucjom). Sprawozdania te mają coraz częściej znaczenie również dla rzeszy innych kontrahentów wymienionych instytucji, w tym w szczególności w sektorze ubezpieczeń – dla ubezpieczających. Ewolucja świadomości problemów środowiskowych jest bowiem widoczna na różnych poziomach organizacji systemów gospodarczych, począwszy od mikro-mikro-, przez mikro-, mezo-, makro – i globalny. Dowodem na to są, obok międzynarodowych deklaracji (np. porozumienie paryskie), roszczenia na szczeblu międzykrajowym (np. spór o emisje z kopalni Turów między Polską a Czechami¹¹) czy w końcu roszczenia społeczności lokalnych lub podmiotów indywidualnych (np. sprawa wioski Kivalina na Alasce¹² czy roszczenie peruwiańskiego rolnika przeciwko niemieckiemu RWE AG¹³). Można zatem spodziewać się, że w długim okresie w wiązce czynników decydujących o wyborze kontrahenta – dostawcy usług finansowych – wzrośnie znaczenie jego postawy wobec problemów środowiskowych.

Powyższe stanowi praktyczne uzasadnienie dla celu niniejszego opracowania, jakim jest identyfikacja i klasyfikacja działań środowiskowych prezentowanych w sprawozdaniach niefinansowych największych grup ubezpieczeniowych Unii Europejskiej. Rynek ubezpieczeń to rynek konkurencji monopolistycznej, a ta z kolei zakłada działanie rynkowych liderów, czyli instytucji z wyraźnie dominującym udziałem w rynku¹⁴. Na rynku ubezpieczeń UE funkcjonuje ponad 4000 zakładów ubezpieczeń, a ok. 38% składki pozyskiwane jest przez ubezpieczycieli należących do dziesięciu

9. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów EMPTU, Strategia dotycząca finansowania transformacji w stronę gospodarki zrównoważonej*, COM(2021)390 final, s. 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0390> [dostęp: 20.01.2023].
10. Baker McKenzie, *Sustainable Finance: From Niche To New Normal*, s. 7, https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2020/03/sustainable-finance_from-niche-to-new-normal.pdf?la=en [13.04.2023].
11. Republika Czeska, Skarga wniesiona w dniu 26 lutego 2021 r. – Republika Czeska / Rzeczpospolita Polska [Sprawa C-121/21] <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=Tur%25C3%25B3w&docid=240041&pageIndex=0&doclang=PL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4189332#ctx1> [dostęp: 13.04.2023].
12. Climate Change Litigation Databases, Native Village of Kivalina/ Exxonmobil-corp, <http://climatecasechart.com/case/native-village-of-kivalina-v-exxonmobil-corp/> [dostęp: 13.04.2023].
13. *Peruvian farmer sues German Energy giant for contributing to climate change*, "The Guardian" 14.11.2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/nov/14/peruvian-farmer-sues-german-energy-giant-rwe-climate-change> [dostęp: 13.04.2023].
14. T. Szumlicz, *Konkurencja i konkurencyjność na rynku ubezpieczeniowym – podejście ekonomiczno-społeczne*, [w:] *Konkurencja i konkurencyjność na rynku ubezpieczeniowym*, [red.] M. Serwach, Fundacja Instytut Zarządzania Ryzykiem Społecznym, Warszawa 2015, s. 35–36.

największych grup ubezpieczeniowych¹⁵. Siła rynkowa tych podmiotów czyni ich kreatorami wzorców rynkowych, za którymi – chcąc utrzymać swoją pozycję na rynku – podążają mniejsi ubezpieczyciele. Teoria ekonomii tłumaczy powyższe zjawisko występowaniem tzw. izomorfizmu mimetycznego, który – obok izomorfizmu koercyjny i normatywnego – prowadzi do upodabniania się organizacji w wybranych obszarach¹⁶.

1. Otoczenie instytucjonalne

W 2014 roku Parlament Europejski i Rada uchwaliły dyrektywę zmieniającą przyjęty rok wcześniej akt dotyczący sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek¹⁷. Dyrektywa zmieniająca dotycząca sprawozdawczości niefinansowej (*Non-Financial Reporting Directive* – NFRD)¹⁸ nakłada zobowiązanie do upubliczniania informacji niefinansowych na duże jednostki będące jednostkami interesu publicznego, a więc takie, które przekraczają na dzień bilansowy kryterium średniej liczby 500 pracowników w ciągu roku obrotowego (art. 19a dyrektywy 2013/34/UE). Zgodnie z art. 2 dyrektywy 2013/34/UE do kategorii jednostek interesu publicznego włączone są zakłady ubezpieczeń. Zobowiązania wynikające z dyrektywy NFRD obejmują przekazywanie informacji dotyczących co najmniej kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu (art. 19a dyrektywy 2013/34/UE). Rok 2017 był pierwszym rokiem obrotowym, dla którego obowiązywał reżim dyrektywy NFRD (art. 4 dyrektywy 2017/95/UE).

Dyrektywa nie przyjęła jednolitej formy sprawozdawczości niefinansowej. W preambule (pkt 9) odwołuje się do zasad raportowania wypracowanych przez różne instytucje, w tym ONZ, OECD i ISO. Wobec wielości wykorzystywanych w praktyce wytycznych (np. zasady IIRC – *International Integrated Reporting Council*; GIR – *Global Reporting Initiative*; ISO 26000; wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych) powstał problem transparentności i porównywalności raportów

15. Dane i obliczenia na podstawie: *Insurance Europe, European Insurance in Figures, 2020 data*, s. 14, 60, 61, <https://insuranceeurope.eu/publications/2569/european-insurance-in-figures-2020-data> [dostęp: 13.04.2023].

16. DiMaggio, P.J., Powell, W.W., *The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields*, "American Sociological Review" 1983 No. 48 (2), s. 147–160; M. Marczevska, *Teoria neo-instytucjonalna*, [w:] *Zarządzanie, organizacje i organizowanie – przegląd perspektyw teoretycznych*, [red.] K. Klincewicz, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016, s. 190–191; M. Dumitru, J. Dyduch, R.G. Guse, J. Krasodomska, *Corporate Reporting Practices in Poland and Romania – An Ex-ante Study to the New Non-financial Reporting European Directive*, "Accounting in Europe" 2017 No. 14 (3), s. 281; A. Tiron-Tudor, C.S. Nistor, C.A. Ștefănescu, G. Zanellato, *Encompassing Non-Financial Reporting in A Coercive Framework for Enhancing Social Responsibility: Romanian Listed Companies' Case*, "Amfiteatru Economic Journal" 2019, No. 21 (52), s. 595.

17. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywę Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz.U. UE z 2013 r. L 182/19).

18. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dz.U. UE z 2014 r. L 330/1).

wymaganych przez dyrektywę NFRD. Atrybuty te są z kolei niezbędne dla funkcjonalności sprawozdań dla inwestorów i innych kontrahentów podmiotów raportujących.

W odpowiedzi na powyższy problem G20 Financial Stability Board powołała grupę roboczą dla opracowania wytycznych sprawozdawczości zagadnień związanych z klimatem (*Task Force on Climate-related Financial Disclosures* – TCFD), która już w 2017 roku wydała pierwsze rekomendacje dla instytucji finansowych i niefinansowych¹⁹. Odniesienie do tych rekomendacji znalazło się w opublikowanym przez Komisję Europejską w 2018 roku Planie finansowania zrównoważonego rozwoju (działanie 9.2)²⁰. Zgodnie z tym planem i w oparciu o rekomendacje TCFD Komisja opublikowała w 2019 roku wytyczne do dyrektywy NFRD odnośnie do upubliczniania informacji związanych z klimatem²¹.

Wobec trudności w osiągnięciu transparentności i porównywalności sprawozdań w dotychczasowych ramach prawnych na zlecenie Komisji Europejskiej w marcu 2021 roku specjalnie powołana grupa robocza przy Europejskiej Radzie ds. Sprawozdawczości Finansowej (*European Financial Reporting Advisory Group*, EFRAG) opracowała zarys projektu nowej architektury spójnego systemu raportowania w obszarze zrównoważonego rozwoju²². W konsekwencji w drugiej połowie 2022 roku Parlament Europejski uchwalił Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)²³. Dyrektywa wymaga raportowania według zasady podwójnej istotności (*double materiality*), co oznacza uwzględnianie zarówno wpływu podmiotu raportującego na materializację ryzyka zrównoważonego rozwoju (istotność środowiskowa), jak i odwrotnie – wpływu materializacji tego ryzyka na działalność podmiotu (istotność finansowa). Raportowanie – co ma wymiar przełomowy wobec dotychczasowej praktyki europejskiej – ma się opierać na jednolitych standardach (*European Sustainability Reporting Standards* – ESRS), które są uchwalane jako akty delegowane do dyrektywy. Standardy opracowywane są przez EFRAG. W 2022 roku EFRAG przygotował pakiet 12 standardów o charakterze ogólnym, z planowanym opublikowaniem ich w formie aktów delegowanych w 2023 roku²⁴. Kolejnym etapem będzie przygotowanie standardów dedykowanych poszczególnym sektorom gospodarczym. Pierwsze podmioty (w tym ubezpieczyciele w zakresie podmiotowym, w jakim podlegali dyrektywie NFRD) będą zobowiązane publikować sprawozdania według nowych zasad w 2025 roku (z danymi za rok 2024).

19. TCFD, *Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures*, June 2017, <https://assets.bbhub.io/company/sites/60/2021/10/FINAL-2017-TCFD-Report.pdf> [dostęp: 19.04.2023].

20. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Plan działania: finansowanie...*

21. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych: Suplement dotyczący zgłaszania informacji związanych z klimatem*, C/2019/4490 [Dz. U. C 209 z 20.06.2019], [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620\[01\]](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620[01]) [dostęp: 19.04.2023]. Pierwsze wytyczne do dyrektywy zostały opublikowane w 2017 roku i miały charakter ogólny (nie tylko powiązany z zagadnieniami klimatycznymi). Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych [metodyka sprawozdawczości niefinansowej]*, C/2017/4234 [Dz. U. C 215 z 5.07.2017], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52017XC0705%2801%29> [dostęp: 19.04.2023].

22. European Financial Reporting Advisory Group, *Proposals for a relevant and dynamic EU Sustainability Reporting Standard-Setting. Final Report*, 2021, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210308-report-efrag-sustainability-reporting-standard-setting_en.pdf [dostęp: 23.04.2023].

23. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Dz. U. UE z 2022 r. L 322/15).

24. EFRAG, *Sustainability Reporting Standards*, <https://www.efrag.org/lab6> [dostęp: 5.01.2023].

Akty prawne dotyczące bezpośrednio raportowania niefinansowego / zrównoważonego nie są jedynymi, które determinują rodzaj informacji środowiskowych upublicznianych przez ubezpieczycieli. W latach 2019 i 2020 Parlament Europejski uchwalił dwa kluczowe rozporządzenia determinujące obowiązki sprawozdawcze ubezpieczycieli: SFDR²⁵ i rozporządzenie o Taksonomii²⁶. Pierwsze, w sektorze ubezpieczeń dedykowane jedynie ubezpieczycielom oferującym ubezpieczeniowe produkty inwestycyjne, zakłada przekazywanie informacji zarówno na szczeblu organizacyjnym, jak i produktowym, które w obszarze środowiskowym obejmują charakterystykę wpływu organizacji raportującej na środowisko oraz potencjalnych skutków materializacji ryzyka dla zrównoważonego rozwoju wobec instytucji finansowej. Szczegółowe zasady raportowania, precyzowane Regulacyjnymi Standardami Technicznymi, są nadal przedmiotem wielostronnej debaty na szczeblu Unii Europejskiej²⁷. Art. 8 rozporządzenia o Taksonomii był z kolei podstawą uchwalenia rozporządzenia delegowanego 2021/2178²⁸. Zgodnie z tym aktem (art. 10), od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2023 roku instytucje finansowe ujawniają udział procentowy w aktywach ekspozycji wobec odpowiednio działalności kwalifikowanej (*eligible*) i niekwalifikowanej (*non-eligible*) do taksonomii (art. 1 pkt 5), udział procentowy ekspozycji wobec rządów centralnych, banków centralnych i emitentów ponadnarodowych, instrumentów pochodnych i udział ekspozycji wobec przedsiębiorstw, które nie podlegają obowiązkowi publikowania informacji niefinansowych zgodnie z dyrektywą 2013/34/UE. Ubezpieczyciele ujawniają również udział procentowy działalności w zakresie ubezpieczeń innych niż na życie kwalifikowanej i niekwalifikowanej do taksonomii. Kluczowe wskaźniki wyników, w tym udział działalności zrównoważonej środowiskowo zdefiniowanej w art. 3 rozporządzenia 2020/852 (inaczej: działalności zgodnej z taksonomią, ang. *sustainable economic activities, taxonomy aligned activity*), przedsiębiorstwa finansowe mają ujawniać od dnia 1 stycznia 2024 roku.

Wobec wielości aktów prawnych dotyczących raportowania niefinansowego, tych już uchwalonych i tych w trakcie procesu legislacyjnego, krytycznym zadaniem ustawodawcy europejskiego jest zapewnienie ich spójności i przejrzystości zasad sprawozdawczości. Rozbudowanie otoczenia regulacyjnego w obszarze zrównoważonego raportowania wywiera presję na sektor ubezpieczeń, a zwłaszcza na małych ubezpieczycieli, którzy – nie należąc do ubezpieczeniowych grup kapitałowych – zobowiązani będą do samodzielnego raportowania. Po pierwsze, opracowanie systemu raportowania generuje dodatkowe koszty. Po drugie i ważniejsze, zaangażowanie ubezpieczycieli w aktywności na rzecz zrównoważonego rozwoju może stać się wyznacznikiem dostępu asekuratora do kapitału i do klienta. Upublicznione informacje staną się dodatkowym kryterium oceny

25. Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR): Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych [Dz.U. UE L 317/1 z 9.12.2019].

26. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/2088 [Dz.U. UE L 198 z 22.06.2020].

27. PIU, *Kolejna zmiana RTS do SFRD*, <https://piu.org.pl/blogpiu/kolejna-zmiana-rts-do-sfdr/> [dostęp: 21.07.2023].

28. Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2021/2178 z dnia 6 lipca 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 przez sprecyzowanie treści i prezentacji informacji dotyczących zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej, które mają być ujawniane przez przedsiębiorstwa podlegające art. 19a lub 29a dyrektywy 2013/34/UE, oraz określenie metody spełnienia tego obowiązku ujawniania informacji [Dz.U. UE L 443/9 z 10.12.2021].

ubezpieczyciela. Z tego powodu przedstawiciele sektora muszą przygotować własne systemy raportowania i przede wszystkim zoperacjonalizować swoją postawę wobec zrównoważonego rozwoju, tak by strategię przełożyć na konkretne działania, które będą przedmiotem raportowania. Proponowana analiza aktywności największych grup ubezpieczeniowych w obszarze środowiskowym może być jedną z determinant operacjonalizacji.

2. Przegląd literatury

Dynamiczna ewolucja otoczenia instytucjonalnego wygenerowała liczne problemy badawcze w obszarze publikowania informacji niefinansowych. W pierwszej kolejności analitycy próbowali zidentyfikować cele ujawniania takich danych formułowane na szczeblu mikroekonomicznym. Wśród szczegółowych czynników motywujących przedsiębiorcę do raportowania niefinansowego badacze wykazali m.in. chęć zapewnienia przejrzystości w zakresie szans, ryzyk i oddziaływania organizacji na interesariuszy, poprawę komunikacji i budowę zaufania wśród kluczowych interesariuszy²⁹, zaangażowanie inwestorów, pracowników, zarządzanie reputacją i marką oraz poprawę wyników organizacji³⁰. U podstaw budowania przejrzystości leży założenie, że wartość przedsiębiorstwa jest wypadkową jej finansowych i niefinansowych komponentów, a nieuwzględnianie aspektów środowiskowych w działalności organizacji w długim okresie prowadzi do materializacji negatywnych efektów finansowych³¹. Częste jednak nadawanie priorytetu istotności finansowej w decyzjach publikacyjnych przedsiębiorstw generuje ryzyko wystąpienia takich zjawisk jak *greenwashing* czy *window dressing strategy*, będących wyrazem konformizmu i ulegania presji otoczenia³². Wobec prawdopodobieństwa materializacji powyższego ryzyka, jak również w związku z wynikami badań potwierdzającymi praktyczne wykorzystanie publikowanych informacji w decyzjach inwestycyjnych³³, liczne przedsięwzięcia naukowe skupiły się na wyjaśnianiu zasadności standaryzacji działań publikacyjnych. Uzasadniano ją poprzez identyfikację celów raportowania niefinansowego, wykraczających poza cele partykularne poszczególnych przedsiębiorstw, a obejmujących oczekiwania społeczne w zakresie dążenia do zrównoważonego rozwoju³⁴. W toku badań zwrócono uwagę na to, że pojęcie zrównoważonego rozwoju ewoluowało w minionym półwieczu

29. L. Sierra-Garcia, M. A. Garcia-Benau, H.M. Bolla-Araya, *Empirical Analysis of Non-Financial Reporting by Spanish Companies*, "Administrative Science" 2018, No 8(29), s. 1.

30. B. Karlikowska, *Sprawozdawczość niefinansowa*, „Zeszyty Naukowe Uczelni Vistula” 2016, nr 51(6), s. 78.

31. S. Pizzi, *The Relationship between Non-financial Reporting, Environmental Strategies and Financial Performance. Empirical Evidence from Milano Stock Exchange*, "Administrative Sciences" 2018, No 8(76), s. 4, 6.

32. S. Scalet, T.F. Kelly, *CSR rating agencies: What is their global impact?* "Journal of Business Ethics" 2010, No 94, s. 69–88; K. Walker, F. Wan, *The harm of symbolic actions and green-washing: Corporate actions and communications on environmental performance and their financial implications*, "Journal of Business Ethics" 2012, No 109, s. 227–242; L. Biondi, E. Bracci, *Sustainability, popular and integrated reporting in the public sector: A fad and fashion perspective*, "Sustainability" 2018, No 10(9), s. 3112; G. Tsagas, Ch. Villiers, *Why "Less is More" in Non-Financial Reporting Initiatives: Concrete Steps Towards Supporting Sustainability*, "Accounting, Economics and Law: A Convinium, De Gruyter" 2020, No 10(2), s. 12.

33. L. Sierra-Garcia, M.A. Garcia-Benau, H.M. Bolla-Araya, *op. cit.*, s. 1.

34. M. Dumitru, J. Dyduch, R.G. Guse, J. Krasodomska, *Corporate Reporting Practices in Poland and Romania – An Ex-ante Study to the New Non-financial Reporting European Directive*, "Accounting in Europe" 2017, No 14(3), s. 279, 280.

od ujęcia oczekiwanych kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego po koncepcję operacjonalizującą, wskazującą konkretne działania na szczeblu mikro organizacji, które tym oczekiwanym kierunkom rozwoju sprzyjają. Niemożliwe jest bowiem osiągnięcie celów społecznych, bez zaangażowania podmiotów poziomu mikro organizacji systemu gospodarczego, a włączenie tych ostatnich wymaga uwzględnienia motywów ich działalności³⁵. Przykładem koncepcji operacjonalizującej zrównoważonego rozwoju jest podejście *triple bottom line*. Zrównoważony rozwój jest w nim rozumiany jako proces, w którym organizacje zarządzają szansami, zagrożeniami i zobowiązaniami wynikającymi z ryzyka finansowego, środowiskowego i społecznego³⁶.

Standaryzacja raportowania niefinansowego (narzędzia poziomu mikro) kreuje jego użyteczność dla procesu finansowania pożądanej w świetle zrównoważonego rozwoju działalności gospodarczej (realizacji celów szczebla makro). Sam fakt prezentacji informacji niefinansowych nie jest jednak, zdaniem badaczy, wystarczający. Wskazują oni konieczność wypracowania narzędzi oceny przedsiębiorstw na podstawie zarówno danych finansowych, jak i niefinansowych, podobnych do tych, które praktyka gospodarcza przygotowała dla wyceny przedsiębiorstw w oparciu jedynie o pierwszy wymieniony komponent³⁷. Współczesny chaos informacyjny³⁸, złożoność i niejednorodność praktyk informacyjnych³⁹, wielość instytucjonalnych rekomendacji powodują bowiem znaczne przeładowanie informacyjne⁴⁰. W tym kontekście wskazywana jest również konieczność redefiniowania pojęcia istotności i interpretowania go w ujęciu sektorowym, co powinno oczyścić profil raportowania niefinansowego, umożliwiając jednocześnie skuteczne porównywanie przedsiębiorstw z tego samego sektora gospodarki⁴¹.

O ile rzadko kwestionowana jest zasadność standaryzacji procesu raportowania informacji niefinansowych, o tyle przedmiotem dyskusji jest już kwestia faktu i zakresu przymusu takiego raportowania. Przymus rozważany jest w kontekście jego wpływu na ilość i jakość publikowanych informacji oraz zdolność generowania wewnętrznych organizacyjnych przemian u podmiotów raportujących. Badania wykazały, że regulacyjny przymus zwiększa liczbę podmiotów, które raportują, ale zmniejsza zakres publikowanych danych⁴². Organizacje w systemach obowiązkowych ograniczają się do publi-

35. M. Lemkowska, *Systemy zarządzania środowiskowego zgodne z wymaganiami normy ISO 14001 na tle wybranych determinantów rozwoju rynku ubezpieczeń środowiskowych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2020, s. 13.

36. G. Tsagas, Ch. Villiers, *op. cit.*, s. 8–9.

37. Eastman, H., *The expansion of non-financial reporting: a practitioner view*, "Accounting and Business Research" 2018, No 48(5), s. 550.

38. H. Eastman, *op. cit.*, s. 550; G. Tsagas, Ch. Villiers, *op. cit.*, s. 2.

39. A. Haller, M. Link, T. Groß, *The term 'non-financial information' – a semantic analysis of a key feature of current and future corporate reporting*, "Accounting in Europe" 2017, No 14(3), s. 410.

40. H. Stolowy, L. Paugam, *The expansion of non-financial reporting: an exploratory study*, "Accounting and Business Research" 2018, No 48(5), s. 525–548.

41. J. Błażyńska, *Standaryzacja raportowania niefinansowego*, „Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów” 2018, nr 169, s. 16; Alliance for Corporate Transparency, *2019 Research Report: An analysis of the sustainability reports of 1000 companies pursuant to the EU Non-Financial Reporting Directive*, s. 23, https://www.allianceforcorporatetransparency.org/assets/2019_Research_Report%20Alliance_for_Corporate_Transparency.pdf [dostęp: 19.04.2023]; G. Tsagas, Ch. Villiers, *op. cit.*, s. 31–33.

42. M. Dumitru, J. Dyduch, R.G. Guse, J. Krasodomska, *op. cit.*, s. 281; J. Bebbington, E.A. Kirk, C. Larrinaga, *The production of normativity: A comparison of reporting regimes in Spain and the UK*, "Accounting, Organization and Society" 2012, No 37(2), s. 78–94; I. Lock, P. Seele, *The credibility of CSR reports in Europe. Evidence from a quantitative content analysis in 11 countries*, "Journal of Cleaner Production" 2016, No 122, s. 186–200.

kowania jedynie informacji obligatoryjnie wymaganych. Analitycy nie rozstrzygają jednoznacznie, czy poprawie w systemie obowiązkowych publikacji ulega jakość prezentowanych informacji. Niektórzy pokazują ich wyższość względem nie zawsze kompletnych, dokładnych, neutralnych, obiektywnych i porównywalnych danych raportowanych dobrowolnie⁴³. Nowsze badania podają jednak w wątpliwość kwestię poprawy jakości raportowania zrównoważonego po wdrożeniu systemu obowiązkowego⁴⁴. Samo zobowiązanie do raportowania informacji niefinansowych okazuje się też nie determinować istotnie efektywnych zmian organizacyjnych, które by podnosiły wagę działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w codziennej aktywności podmiotów⁴⁵.

Badania wskazują, że za jakości przekazywanych informacji odpowiada nie tyle przymus ich publikowania, co rozmiar organizacji, jej zaangażowanie w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i sektor, w którym jest aktywna⁴⁶. Jednocześnie jednak wśród sektorów wyróżniających się w powyższym zakresie są takie jak sektor energetyczny – względem których już od lat formułuje się szerokie oczekiwania społeczne i regulacyjne w obszarze zaangażowania w budowanie zrównoważonego rozwoju⁴⁷. To zatem nie obowiązek raportowania, a doświadczenie w raportowaniu wydaje się być czynnikiem determinującym jakość. W tym sensie obowiązek, wymuszający nabywanie doświadczenia może długookresowo pozytywnie wpłynąć na efektywność raportów z obszaru zrównoważonego rozwoju.

Historyczna ocena jakości raportów niefinansowych przedsiębiorstw z sektora finansowego pozostawała w przeszłości niska⁴⁸. Można jednak wnioskować, że dokonująca się skumulowana aktywność ideowa i regulacyjna w obszarze znaczenia sektora finansowego w budowaniu zrównoważonego rozwoju będzie poprawiała jakość jego raportowania niefinansowego. Sektor ten jest szczególnie ekspozowany na ryzyko związane z utratą wizerunku, który – wobec niematerialności usług finansowych, w tym usług ubezpieczenia – jest jednym z kluczowych czynników wyboru dostawcy produktu. Wraz ze wzrostem świadomości odbiorców usługi finansowej dotyczącej czynników ESG spodziewać się można wzrostu zainteresowania instytucji finansowych podejmowaniem rzeczywistych, a nie tylko technicznych przemian organizacyjnych. Zasady raportowania niefinansowego – w długim okresie – mogą być rozważane jako kategoria archetypu projektowego struktur organizacyjnych instytucji finansowych⁴⁹, zaś liderzy rynkowi mogą wytyczać drogi jego praktycznego wdrażania.

43. C.A. Adams, *The Ethical, Social and Environmental Reporting-performance gap*, "Accounting, Auditing & Accountability Journal" 2004, No 17 (5), s. 731–757; M. La Torre, S. Sabelfeld, M. Blomkvist, L. Tarquinio, J. Dumay, *Harmonising non-financial reporting regulation in Europe: Practical forces and projections for future research*, "Meditari Accountancy Research" 2018, nr 26 (4), s. 598–621.

44. F. Caputo, R. Leopizzi, S. Pizzi, V. Milone, *The Non-Financial Reporting Harmonization in Europe: Evolutionary Pathways Related to the Transposition of the Directive 95/2014/EU within the Italian Context*, "Sustainability" 2020, No 12 (92), s. 2.

45. F. Caputo, R. Leopizzi, S. Pizzi, V. Milone, *op. cit.*, s. 1; G. Tsagas, Ch. Villiers, *op. cit.*, s. 12; P. Rodríguez-Gutiérrez, C. Correa, C. Larrinaga, *Is integrated reporting transformative? An exploratory study of non-financial reporting archetypes*, "Sustainability Accounting, Management and Policy Journal" 2019, No 10 (3), s. 619, 620, 637.

46. A. Tiron-Tudor, C.S. Nistor, C.A. Ștefănescu, G. Zanellato, *Encompassing Non-Financial Reporting in A Coercive Framework for Enhancing Social Responsibility: Romanian Listed Companies' Case*, "Amfiteatru Economic Journal" 2019, No 21 (52), s. 603.

47. *Ibidem*, s. 590; F. Caputo, R. Leopizzi, S. Pizzi, V. Milone, *op. cit.*, s. 9.

48. C. Herzog, J. Moon, *Discourses on corporate social ir/responsibility in the financial sector*, "Journal of Business Research" 2013, No 66 (10), s. 1870; F. Caputo, R. Leopizzi, S. Pizzi, V. Milone, *op. cit.*, s. 9.

49. P. Rodríguez-Gutiérrez, C. Correa, C. Larrinaga, *op. cit.*, s. 619.

3. Opis badania

Celem badania była identyfikacja i klasyfikacja działań największych europejskich grup ubezpieczeniowych podejmowanych w związku z realizacją celów środowiskowych zrównoważonego rozwoju. Zamierzenie zostało osiągnięte poprzez analizę treści skonsolidowanych sprawozdań niefinansowych ubezpieczycieli przygotowywanych na podstawie dyrektywy NFRD. Zastosowana została metoda opracowania danych jakościowych: analiza szablonowa (*template analysis*)⁵⁰, wsparta przez techniki narracji (*narrative approaches*)⁵¹.

Analiza przeprowadzona została w oparciu o raporty za rok sprawozdawczy 2021. Zakres podmiotowy badania obejmował dziesięć największych europejskich grup ubezpieczeniowych i wynikał z zakresu podmiotowego dyrektywy NFRD (raportowanie niefinansowe realizowane jest na szczeblu skonsolidowanej sprawozdawczości) oraz zasad funkcjonowania rynku konkurencji monopolistycznej, która dominuje w sektorze ubezpieczeń.

Największe grupy ubezpieczeniowe mogą być zidentyfikowane w oparciu o różne kryteria: przypis składki, wartość aktywów, kapitalizację rynkową czy wielkość przychodu. Dla realizacji badania oparto się na dwóch cyklicznie realizowanych klasyfikacjach publikowanych przez Statista Inc. (klasyfikacja według wartości aktywów)⁵² oraz Fundación Mapfre⁵³ (klasyfikacja według wielkości przypisu składki). W badaniu wzięto pod uwagę rankingi z dwóch kolejnych lat (2020, 2021). Ich zakres podmiotowy w pierwszej dziesiątce grup różnił się ze względu na transakcje konsolidacyjne odnotowywane na rynkach ubezpieczeniowych. Stąd finalnie do badania zakwalifikowano 13 europejskich grup ubezpieczeniowych: AXA (Francja), Allianz (Niemcy), Generali (Włochy), Zurich (Szwajcaria), Talanx (Niemcy), Prudential (Wielka Brytania), Aviva (Wielka Brytania), Credit Agricole Assurance (Francja), CNP (Francja), BNP Paribas Cardif (Francja), Aegon (Holandia), Mapfre (Hiszpania), Sogecap (Francja).

Brak uniwersalnej standaryzacji raportowania niefinansowego oraz przyjęta metodyka badania (*template analysis*) wymagały przygotowania narzędzia strukturyzującego zbieranie informacji. Na podstawie literatury przedmiotu traktującej o roli ubezpieczycieli w budowaniu zrównoważonego rozwoju⁵⁴ wyróżniono kluczowe obszary ich działań (por. tabela 1.), do których przypisane zostały dalej aktywności zidentyfikowane w procesie badania raportów niefinansowych europejskich grup ubezpieczeniowych. Struktura tabeli determinuje prezentację wyników badań.

50. N. King, *Using Templates in the Thematic Analysis of Text*, [w:] *Essential Guide to Qualitative Methods in Organizational Research*, [ed.] C. Cassell, G. Symon, Sage Books, London 2004, s. 256.

51. M. Saunders, P. Lewis, A. Thornhill, *Research methods for business students*, Prentice Hall, Harlow 2009, s. 497.

52. *Leading European insurers in 2020, by total assets*, <https://www.statista.com/statistics/788463/leading-insurers-by-assets-in-europe/> [dostęp: 7.03.2022]; *Leading European insurers in 2021, by total assets*, <https://www.statista.com/statistics/788463/leading-insurers-by-assets-in-europe/> [dostęp: 3.01.2023].

53. Mapfre Economics [2021], *2020 Ranking of the Largest European Insurance Groups*, Madrid, Fundación Mapfre, https://documentacion.fundacionmapfre.org/documentacion/publico/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1112751 [dostęp: 3.01.2023]; Mapfre Economics [2022], *2021 Ranking of the Largest European Insurance Groups*, Madrid, Fundación Mapfre, <https://documentacion.fundacionmapfre.org/documentacion/publico/es/media/group/1116446.do> [dostęp: 3.01.2023].

54. Zamiast licznych M. Lemkowska, *Funkcje ubezpieczeń gospodarczych a zrównoważony rozwój*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” 2020, nr 2, s. 45–77 i literatura tam przywołana.

Tabela 1. Kluczowe obszary działalności środowiskowej ubezpieczycieli – stan na 1.01.2023

Rodzaj działalności	Opis aktywności	
I. Działalność organizacyjna i zarządcza	1. Ochrona środowiska w strukturze organizacyjnej ubezpieczyciela	
	2. Uczestnictwo w krajowych lub międzynarodowych gremiach ds. zrównoważonego rozwoju	
	3. Stanowienie celów/ strategii środowiskowe	
	4. Poddawanie się ocenie ratingowej i innym ocenom w zakresie ESG	
	5. Uczestnictwo w składzie indeksów zrównoważonego rozwoju	
II. Działalność wewnętrzna <i>Bezpośrednie oddziaływanie przedsiębiorstwa ubezpieczyciela na środowisko</i>	1. Zarządzanie źródłami energii	
	2. Organizacja pracy pracowników	
	3. Działania na rzecz efektywności środowiskowej miejsca pracy	
	4. Formalizacja procesów	
	5. Organizacja sieci dostawców	
	6. Polityka wynagrodzeń i benefitów pracowniczych	
III. Działalność zewnętrzna <i>Oddziaływanie ubezpieczyciela na podmioty trzecie</i>	1. Świadczenie ochrony ubezpieczeniowej	A. Polityka wykluczenia ochrony dla działalności wysokoemisyjnej
		B. Produkty ubezpieczeń majątkowych projektowane w związku z transformacją klimatyczną
		C. Produkty ubezpieczenia wspierające odporność klimatyczną
		D. Prośrodowiskowy underwriting ubezpieczeń na życie
		E. Wspieranie transformacji środowiskowej klienta poprzez procesy ubezpieczeniowe
		F. Prośrodowiskowa likwidacja szkód
	2. Działalność inwestycyjna	A. Ograniczenia kierunków inwestycji
		B. Impact investment – wsparcie kapitałowe projektów prośrodowiskowych
		C. Polityka aktywnego inwestora

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Europejskie grupy ubezpieczeniowe działają w niestabilnym otoczeniu społeczno-gospodarczym, co wynika m.in. ze zmienności uwarunkowań prawnych, w tym wielości i dynamiki zmian aktów prawnych w obszarze raportowania niefinansowego. W 2023 roku europejscy ubezpieczyciele są w przededniu istotnej reformy sprawozdawczości niefinansowej, której kształtu jeszcze nie znają wobec braku uchwalenia aktów delegowanych. Wiadomym jest, że podstawowy cel raportowania niefinansowego – zapewnienie przejrzystości działalności – ustawodawca rozumie szeroko: przejrzystość ma służyć nie tylko identyfikacji aktywności, ale też przede wszystkim porównywalności podmiotów, której brak identyfikowany był w literaturze przedmiotu jako podstawowe ograniczenie sprawozdawczości niefinansowej w przeszłości. Z już uchwalonych oraz dopiero projektowanych aktów prawnych wyłania się dążenie do standaryzacji i parametryzacji wyników działalności środowiskowej ubezpieczycieli oraz rozszerzenia zakresu przedmiotowego i podmiotowego przymusu raportowania. Powiązanie powyższego z wynikami przeprowadzonych w przeszłości badań przytoczonych wyżej rodzi pytania co do wpływu reformy regulacyjnej na faktycznie podejmowane przez instytucje finansowe działania środowiskowe, a także jej znaczenia

dla zakresu i jakości przekazywanych w przyszłości informacji. Implementacja zmienionego prawa do procedur raportowania niefinansowego będzie, po pierwsze, wymagać od ubezpieczycieli weryfikacji ich podejścia do działań środowiskowych, po drugie, otworzy pole do przyszłych badań skuteczności regulacji. Zasadnym jest zatem stworzenie punktu odniesienia dla działań badawczych podejmowanych w przyszłości i analiza dzisiaj publikowanych sprawozdań finansowych w celu identyfikacji aktywności środowiskowych raportowanych przez grupy ubezpieczeniowe. Wyniki takiej analizy zostaną przedstawione w kolejnym artykule.

Wykaz źródeł

- Adams C.A., *The Ethical, Social and Environmental Reporting-performance gap*, "Accounting, Auditing & Accountability Journal" 2004, No 17 [5].
- Alliance for Corporate Transparency, *2019 Research Report: An analysis of the sustainability reports of 1000 companies pursuant to the EU Non-Financial Reporting Directive*, https://www.allianceforcorporatetransparency.org/assets/2019_Research_Report%20Alliance_for_Corporate_Transparency.pdf [dostęp: 19.04.2023].
- Baker McKenzie, *Sustainable Finance: From Niche To New Normal*, https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2020/03/sustainable-finance_from-niche-to-new-normal.pdf?la=en [dostęp: 13.04.2023].
- Bebbington J., Kirk E.A., Larrinaga C., *The production of normativity: A comparison of reporting regimes in Spain and the UK*, "Accounting, Organization and Society" 2012, No 37 [2].
- Biondi L., Bracci E., *Sustainability, popular and integrated reporting in the public sector: A fad and fashion perspective*, "Sustainability" 2018, No 10 [9].
- Błażyńska J., *Standaryzacja raportowania niefinansowego*, „Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów” 2018, nr 169.
- Caputo F., Leopizzi R., Pizzi S., Milone V., *The Non-Financial Reporting Harmonization in Europe: Evolutionary Pathways Related to the Transposition of the Directive 95/2014/EU within the Italian Context*, "Sustainability" 2020, No 12 [92].
- Climate Change Litigation Databases, *Native Village of Kivalina/ Exxonmobil-corp*, <http://climaticasechart.com/case/native-village-of-kivalina-v-exxonmobil-corp/> [dostęp: 13.04.2023].
- DiMaggio P.J., Powell W.W., *The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields*, "American Sociological Review" 1983, No 48 [2].
- Dumitru M., Dyduch J., Guse R.G., Krasodomska J., *Corporate Reporting Practices in Poland and Romania – An Ex-ante Study to the New Non-financial Reporting European Directive*, "Accounting in Europe" 2017, No 14 [3].
- Eastman, H., *The expansion of non-financial reporting: a practitioner view*, "Accounting and Business Research" 2018, No 48 [5].
- EFRAG, *Sustainability Reporting Standards*, <https://www.efrag.org/lab6> [dostęp: 5.01.2023].
- European Financial Reporting Advisory Group, *Proposals for a relevant and dynamic EU Sustainability Reporting Standard-Setting. Final Report*, 2021, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210308-report-efrag-sustainability-reporting-standard-setting_en.pdf [dostęp: 23.04.2023].

- Haller A., Link M., Groß T., *The term 'non-financial information' – a semantic analysis of a key feature of current and future corporate reporting*, "Accounting in Europe" 2017, No 14 [3].
- Herzig C.; Moon J., *Discourses on corporate social ir/responsibility in the financial sector*, "Journal of Business Research" 2013, No 66 [10].
- Insurance Europe, *European Insurance in Figures, 2020 data*, <https://insurancееurope.eu/publications/2569/european-insurance-in-figures-2020-data> [dostęp: 13.04.2023].
- Karlikowska B., *Sprawozdawczość niefinansowa*, „Zeszyty Naukowe Uczelni Vistula” 2016, nr 51 [6].
- King N., *Using Templates in the Thematic Analysis of Text*, w: *Essential Guide to Qualitative Methods in Organizational Research*, Cassell C., Symon G. [ed.], Sage Books, London 2004.
- Komisja Europejska, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów EMPTU, Strategia dotycząca finansowania transformacji w stronę gospodarki zrównoważonej*, COM[2021] 390 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0390> [dostęp: 20.01.2023].
- Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Europejski Zielony Ład*, COM[2019] 640 final, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF [dostęp: 13.04.2023].
- Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego*, COM/2018/097 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52018DC0097> [dostęp: 13.04.2023].
- Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Plan w zakresie celów klimatycznych na 2030 r.*, COM[2020] 562 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0562> [dostęp: 13.04.2023].
- Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych: Suplement dotyczący zgłaszania informacji związanych z klimatem*, C/2019/4490 (Dz. U. C 209 z 20.6.2019), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620\[01\]](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52019XC0620[01]) [dostęp: 19.04.2023].
- Komisja Europejska, *Komunikat Komisji: Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych (metodyka sprawozdawczości niefinansowej)*, C/2017/4234 (Dz. U. C 215 z 5.07.2017), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52017XC0705%2801%29> [dostęp: 19.04.2023].
- La Torre M., Sabelfeld S., Blomkvist M., Tarquinio L., Dumay J., *Harmonising non-financial reporting regulation in Europe: Practical forces and projections for future research*, "Meditari Accountancy Research" 2018, No 26 [4].
- Leading European insurers in 2020, by total assets, <https://www.statista.com/statistics/788463/leading-insurers-by-assets-in-europe/> [dostęp: 7.03.2022].
- Leading European insurers in 2021, by total assets, <https://www.statista.com/statistics/788463/leading-insurers-by-assets-in-europe/> [dostęp: 3.01.2023].
- Lemkowska M., *Systemy zarządzania środowiskowego zgodne z wymaganiami normy ISO 14001 na tle wybranych determinant rozwoju rynku ubezpieczeń środowiskowych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2020.
- Lemkowska M., *Funkcje ubezpieczeń gospodarczych a zrównoważony rozwój*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” 2020, nr 2.
- Lisowska A., *Ochrona środowiska*, [w:] *Organizacje międzynarodowe w działaniu*, Florczak A., Lisowska A. [red.], Agencja Reklamowa OTD, Wrocław 2014.

- Lock I., Seele P., *The credibility of CSR reports in Europe. Evidence from a quantitative content analysis in 11 countries*, "Journal of Cleaner Production" 2016, No 122.
- Mapfre Economics (2021), *2020 Ranking of the Largest European Insurance Groups*, Madrid, Fundación Mapfre, https://documentacion.fundacionmapfre.org/documentacion/publico/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1112751 [dostęp: 3.01.2023].
- Mapfre Economics (2022), *2021 Ranking of the Largest European Insurance Groups*, Madrid, Fundación Mapfre, <https://documentacion.fundacionmapfre.org/documentacion/publico/es/media/group/1116446.do> [dostęp: 3.01.2023].
- Marczewska M., *Teoria neoinstytucjonalna*, [w:] *Zarządzanie, organizacje i organizowanie – przegląd perspektyw teoretycznych*, Klineciewicz K. [red.], Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016.
- ONZ, *Paris agreement*, https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf [dostęp: 13.04.2023].
- ONZ, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, <https://sustainable-development.un.org/post2015/transformingourworld> [dostęp: 13.04.2023].
- Peruvian farmer sues German Energy giant for contributing to climate change*, "The Guardian" 14.11.2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/nov/14/peruvian-farmer-sues-german-energy-giant-rwe-climate-change> [dostęp: 13.04.2023].
- PIU, *Kolejna zmiana RTS do SFRD*, <https://piu.org.pl/blogpiu/kolejna-zmiana-rt-s-do-sfdr/> [dostęp: 21.07.2023].
- Pizzi S., *The Relationship between Non-financial Reporting, Environmental Strategies and Financial Performance. Empirical Evidence from Milano Stock Exchange*, "Administrative Sciences" 2018, No 8(76).
- Republika Czeska, Skarga wniesiona w dniu 26 lutego 2021 r. – Republika Czeska / Rzeczpospolita Polska (Sprawa C-121/21) <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=Tur%25C3%25B3w&docid=240041&pageIndex=0&doclang=PL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4189332#ctx1> [dostęp: 13.04.2023].
- Rodríguez-Gutiérrez P., Correa C., Larrinaga C., *Is integrated reporting transformative? An exploratory study of non-financial reporting archetypes*, "Sustainability Accounting, Management and Policy Journal" 2019, No 10(3).
- Saunders M., Lewis P., Thornhill A., *Research methods for business students*, Prentice Hall, Harlow 2009.
- Scalet S., Kelly T.F., *CSR rating agencies: What is their global impact?* "Journal of Business Ethics" 2010, No 94.
- Sierra-Garcia L., Garcia-Benau M.A., Bolla-Araya H.M., *Empirical Analysis of Non-Financial Reporting by Spanish Companies*, "Administrative Science" 2018, No 8(29).
- Stolowy H., Paugam L., *The expansion of non-financial reporting: an exploratory study*, "Accounting and Business Research" 2018, No 48(5).
- Szumlicz T., *Konkurencja i konkurencyjność na rynku ubezpieczeniowym – podejście ekonomiczno-społeczne*, [w:] *Konkurencja i konkurencyjność na rynku ubezpieczeniowym*, Serwach M. [red.], Fundacja Instytut Zarządzania Ryzykiem Społecznym, Warszawa 2015.
- TCFD, *Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures*, June 2017, <https://assets.bbhub.io/company/sites/60/2021/10/FINAL-2017-TCFD-Report.pdf> [dostęp: 19.04.2023].

- Tiron-Tudor A., Nistor C.S., Ștefănescu C.A., Zanellato G., *Encompassing Non-Financial Reporting in A Coercive Framework for Enhancing Social Responsibility: Romanian Listed Companies' Case*, "Amfiteatru Economic Journal" 2019, No 21 (52).
- Tsagas G., Villiers Ch., *Why "Less is More" in Non-Financial Reporting Initiatives: Concrete Steps Towards Supporting Sustainability*, "Accounting, Economics and Law: A Conviniuum, De Gruyter" 2020, No 10 (2).
- Walker K., Wan F., *The harm of symbolic actions and green-washing: Corporate actions and communications on environmental performance and their financial implications*, "Journal of Business Ethics" 2012, No 109.

Non-financial reporting as a source of information on the environmental sustainability performance of major European insurance groups (part 1. – theoretical introduction and methodological background)

The article provides a theoretical introduction to the study, which aimed to identify and classify the environmental performance of the largest European insurance groups. The paper first presents historically the rich institutional environment of the non-financial reporting of insurers, which determines the content of the studied reports. Next, the ongoing legislative work in this area in 2023 is indicated, followed by the presentation of the literature research results on non-financial reporting. The literature review is systematised according to the criterion of the research problem. Finally, a methodology for the study of non-financial reports of European insurance groups is proposed, the implementation of which aims to achieve the objective set out above. The results of the qualitative analysis of non-financial reports will be presented in the next article.

keywords: sustainability, non-financial reporting, insurance, environment

DR MALWINA LEMKOWSKA – Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
e-mail: malwina.lemkowska@ue.poznan.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9951-9977>

